

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2, an c. 2.50
pentru
România și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 III. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se inapoiază.

Director: DR. IGAN ȘENCHEA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, strada Apafi Nr. 19.

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

Cum ajută băncile oltene poporul?

(O masă a studenților în Făgăraș).

„Revista Economica” în nrul din 24 Maiu, vine înainte cu o propunere, pe cât de cuminte, pe atât de trebuincioasă. E vorba adecă de îngrijirea alor câte-va sute de studenți români, cari umblă la gimnaziul din Făgăraș.

Se știu nevoile cu cari luptă studentul român la orice școală, de aceea întinderea unui ajutor, cât de mic îi prinde foarte bine. Și cum să nu-i cadă bine, când bietul băiat e numai înseris la școală, iar încolo, că are ce mânca sau nu, puțin impoartă. Las, că părinții, cari își duc copii la școală trebuie să se îngrijească de ei, dar mai e și aceea, că copiii isteți și silitori ai multor părinți din pricina, că n'au cu ce trăi la școlile dela oraș, rămân acasă la coarnele plugului și în chipul acesta se ascund mulți talanți prețioși în sânul pământului.

Dac'ar avea ce mânca baremi odată în zi ar veni la școală și băieți mai săraci, dar bogați la minte, cari ținând seamă de sărăcia de acasă ar învăța zi și noapte, să se cultive și deștepte, ca la rândul său se fie și ei de ceva folos, celor ce i-au trimis la școală.

Așadar prin întemeierea unei mese a studenților bieții elevi ar fi mai puțin bantuiți de grija zilei de mâne, ar fi mai veseli și mai sănătoși, și afară de aceea li s'ar da prilej la mulți băieți harnici, dar săraci, să se aște din necunoscutul, în care să afle.

Dar masa studenților mai are și o alta parte bună, care e cu mult mai prețioasă, ca cea dintâi și aceea e grija de sufletul băieților.

Elevii de pela gimnaziile străine sunt expuși la diferite ispite. Nime nu-i întreabă ce fac, unde merg, ce scop au? Sunt lăsați așa de capul lor, să creadă ce or vrea, să umble unde le-a plăcea, să se învârtă prin societățile cele mai primejdioase. Așa că nu e rar cazul, când te întâlnești cu un tinăr, care nu se gândește la altceva, decât la îndestulirea unor plăceri trecătoare, pecând cultivarea limbii sale și a sentimentelor la necunoaște cu totul.

Stând astfel lucrul chemarea a unei mese a studenților în Făgăraș ar fi și aceea de a-i aduna pe studenți laolaltă, a-i feri de ispitele zilnice, ale cultiva și nobilita sentimentele, a prinde în ei dragostea de lege și limba strămoșească, ca deodată cu învățăturile străine, ce li-se sâdește în sufletul lor primitor de toate să crească împreună și sămânța idealurilor creștinești și naționale. Avându-se în vedere alinarea atâtor mizerii din viața studentească, întemeierea unei mese studențești în Făgăraș e de cea mai arzătoare și mare însemnătate. Cu atât mai valoros e de lipsă aceasta, fiindcă Făgărașul e un cuib jidovesc și unguresc, cu toate că în satele din jur sunt numai Români, strănepoți de-ai marelui Traian.

Masa studenților ar fi de altă parte o cale pregătitoare pentru un internat românesc în Făgăraș, mijlocul cel mai potrivit pentru educarea tinerimii.

După toate acestea se ivește întrebarea, în ce chip s'ar putea înființa masa aceea a studenților.

Răspunsul ce-ar fi să se dea la întrebarea aceste la prima vedere se pare că e foarte greu, după ce știm că Oltenii nu prea au atâta pământ, din care cauză nu puțin sunt siliți să i-adrumul spre America. În Țara Oltului nu avem bogătați, ca'n alte părți, cari să sară cu obolul lor întru salvarea tinerimii.

În schimb avem și noi ceva izvoară de venit, cu cari ne putem ajuta — din destul în lipsurile noastre, avem bogătați destui, cari pe lângă nițică bunăvoință ar putea șterge multe lacrimi de pe fețele noastre și acestea sunt **băncile**.

Mulțimea de bănci ce sunt în Țara Oltului, (în nici un ținut românesc nu se află atâtea bănci), sunt tot atâtea comori nesecate, cari s'au făcut din banii noștri, deci tot spre folosul nostru trebuie să slujească.

Și n'nt'adevăr când s'ar întrebuiința și numai a zecea parte din venitul băncilor, pentru scopuri culturale, sau

sta cevaș mai bine și'n ce privește cultura poporului nostru.

Ca să nu facem numai teorii să lăsăm să grăească cifrele, cari ne arată venitul curat, cel au băncile noastre, precum și sumele ce dau ele, pentru scopuri culturale.

Locul.	Numele băncii	Anul înființării	Capital societar	Profit curat	Quota cultu-rală	Din veni-tul curat în %	Divi-dende
Apașul de jos	„Banca populară”	1907	20000	2636	194	7.4	3
Avrig	„Avrigeană”	1903	20000	7858	137	1.8	7
Cincul mare	„Armonia”	1903	100000	4571	—	—	5
Zănești	„Brancoveana”	1911	80000	—	—	—	—
—	„Creditul”	1908	126534	21632	1781	8.2	7
—	„Cârțoșoara”	1905	20000	8270	—	—	5
Făgăraș	„Furnica”	1883	240000	42229	3368	8.0	7
Hârșeni	„Grănițerul”	1908	22250	2760	—	—	—
—	„Negoiul”	1908	20000	3230	130	4.0	5
Porumbacul de sus	„Porumbăceana”	1900	120000	13957	476	3.6	8
—	„Noliana”	1905	42000	4351	22	0.5	7
—	„Olteana”	1893	172000	9376	392	4.1	7
—	„Sercăiana”	1903	150000	21683	2000	9.2	12
Sârcaia	„Sincana veche”	1906	70000	12400	445	3.6	7
—	„Ucea mare”	1908	20000	3542	87	2.4	4
—	„Ucea superioară”	1900	40000	10322	472	4.6	10
Vad.	„Unirea”	1901	20000	6429	157	2.4	10
Veneția inferioară	„Venețiana”	1901	20000	6429	157	2.4	10
Voila	„Voilteana”	1903	120000	24001	1000	4.2	7

La acestea sunt de a se mai adauge încă vre-o 7 bănci cu capital societar dela 20000 cor. în sus și alte vre-o 13 cu capital societar sub 20000.

Toate laolaltă în număr de 40 cu finea anului 1912 au avut un venit curat de cel puțin 252,000 coroane. Din suma aceasta s'au dat dividende 96,800, fondurilor de rezervă 81,000 și tantime, remunerații, fond de penziune 54,000.

Pentru scopuri filantropice și culturale au jefit băncile 9800 cor., sau 4.4% din venitul curat. Quota singuraticilor bănci variază între 0 și 32.6%. Mai mult a dat „însoțirea de credit din Drăguș”, care din profitul ei net de cor. 711 din 1912 a votat pentru scopuri culturale filan-

tropice cor. 232. Suma de cor. 9800 a fost întrebuințată pentru scopuri locale, „pentru a asigura sau înlezni existența bisericii, școlii din localitate sau pentru ajutorarea altor instituții de interes sau folos local.

Așadar mila băncilor a fost arătată celor mai puțini, în vreme ce alții, cari au fost și sunt în lipsuri continue, (cum sunt studenții) sunt lăsați fără ajutor.

„Un grup atât de însemnat de bănci” — zice Revista Economică — „cum sunt băncile oltene, reprezentând o putere materială atât de considerabilă, ca aceea, care se reoglindează din cifrele de mai sus și operând într'un ținut atât de curat românesc ca Țara Oltului, trebuie să fie însă condus în acțiunile sale și de considerații de ordin superior. Are datorința morală să creeze și să susțină, cu puteri unite, și așezăminte de interes general și de folos obștesc pentru poporul, care susține și alimentează aceste bănci.

Un astfel de așezământ ar fi, bunăoară, o masă a studenților în Făgăraș, a căreia necesitate este deja de mult simțită în acest oraș, ce hăjbăie de liceani români, lipsiți unii și de cele mai necesare pentru traiul zilnic.

Intrebăm: să le fie cu neputință celor 40 de bănci, mari și mici, din Țara Oltului cari au împreună, avere proprie de aproape 2¼ milioane și realizează anual profituri curate de aproape ¼ de milion coroane. — să creeze și să susțină „Masă” amintită? Sigur nu! Trebuie numai bunăvoință și puțin simț de solidaritate din partea conducătorilor băncilor oltene și mijloacele reclamate de „Masă” se vor afla, fără a impune singuraticele bănci sarcini prea mari. Intrarea în amănunte asupra acestei chestiuni, la acest loc, o aflăm de prisos; precum credem că este superfluu a stării asupra importanței deosebite, ce o are din toate punctele de vedere o astfel de masă a studenților indeosebi în Făgăraș.

La ei ca și la noi.

Presă este considerată azi ca a patra putere în stat. În jurisdicțiune legea rămâne lege ori și câtă dibăcie ar depune legiștii pentru a da cutărui paragraf un alt înțeles, ori cât ar încerca legiștii iscușiți a schimba în esență măduva cutărui articol de lege. Chiar așa precum soarele care luminează de atâția secolii a rămas și va rămânea neschimbat, tot asemenea vor rămânea și unele legi cuprinse în vastul complet al legislațiunii. Jurnalistică însă prin ascendentul său civiliza-

satoric va cuceri, din timp în timp, nouă terenuri de perfecționare, aceasta din motivul că civilizațiunea omenescă nu are limite hotărâte ceea ce ne ar face să stăm pe loc, să stagnăm în acțiunile noastre de premenire culturală. Ar fi un non sens, când în jurnalistică am găsi zilnic unele și aceleași știri, când armata condeiului ar măcina mereu unele și aceleași chestiuni. Prea ne vine a crede, că atunci ziaristica ar deveni un ce ilusoric, atunci ziaristica ar deveni o instituțiune culturală superfluă sau de speculă. Toate popoarele își concentrează forțele ca să ajungă în posesiunea unei prese cât mai bune, cât mai ducătoare la țânta ce o urmărește. Presă este școala vieții, școala întâmplărilor și totodată școala împintenării spre civilizațiune și progres. Aceea literă mărunță ce o vedem tipărită în cărți și jurnale, are aceea putere magică de a ne schimba haina sufletului nostru. Litera aceea mică are putere a ne face mai abili, mai isteți, mai iscușiți și mai hotărâți în acțiunile noastre zilnice

Sufletul omenesc este asemenea unei mașinării, sau mai bine zis locomotive, căruia dacă îi dăm materialul combustibil necesar funcționează regulat și isprăvim cu ea lucrarea ce dorim a o executa. Un spirit care nu mai este dornic de nimic, acela este pe cale a se cufunda în abisul peiri, acela devine infructifer, vegetând în lume fără de nici un folos. Astăzi nici că ne putem închipui un om de bine un om ce ține la ființa sa sufletească, să nu să ocupe cât de cât cu lectura, fie lectură din cărți fie din ziare. Chiar și oamenii necărturari au ajuns la cunoașterea poveștii cu cele două fiară de plug. Și mulți au ajuns la cunoașterea acestei povești din propria lor experiență.

Așa să întâmplă și cu sufletul ca și ferul de plug, care lăsat fiind în nelucrare s'a ruginit. Oare nu vedem, că numai 2—3 zile dacă nu ne ocupăm cu cetitul, suntem în stare a ne înstreina de frumoasele învățături cuprinse prin cărți și jurnale. *Cartea este cheia raiului nostru pământesc.*

Știința înaintează pe zi ce merge și omul cult și dornic de învățatură trebuie să se intereseze de progresul ce-l face știința pe diferitele terene, căci altfel rămâne asemenea bătrânului cantor, care în tot timpul să mângăie cu cetirea »Condacului«. Împrejurările vieții și glasul timpului ne spun respicat, că isbânda noastră în toate acțiunile ce le întreprindem, este condiționată de cultură, de știință.

Timpul ne este doar mărturie, că aceea cari au trăit mai înainte de aceasta cu o sută de ani și cari atunci erau considerați ca oameni învățați, astăzi ar trece de spirite mediocre. În medicină, operațiunile în timpurile vechi, treceau de o minune, astăzi și cele mai complicate operațiuni săvârșite de medici, sunt lucruri de toate zilele. În economie până mai înainte de aceasta cu două decenii, era cunoscută numai secerea de mână, astăzi ar fi o adevărată pedeapsă dacă ar lipsi dela proprietari mașinile de secerat. Dacă s'ar scula străbuni noștri din morminte și ar vedea toate invențiunile născocite de oameni în timpul din urmă, li s'ar părea, că trăiesc în lumea minunilor. Când ne dăm seama de bogăția prefacerilor și schimbărilor pe toate terenele vieții sociale suntem călăuziți de dorul sfânt de a ne pune în curent cu tot ce interesează mașinaria civilizațiunii noastre.

Bărbații cei mai învățați ai timpurilor aduc cele mai simțitoare elogiile științei. Un Schopenhauer zice, că: „Știința este aripa care înalță sufletul omenesc până la el”. Poporul românesc să luptă și astăzi din răspuțeri pentru a împrăștia negura întunerecului. Că Românii din această țeară am trăit și trăim în împrejurări sociale vitrege o știm cu toții. Nimenea nu va fi în stare să ne creeze stări mai fericitoare, decât numai noi înșine, prin a noastră străduință, prin a noastră muncă și tact înțelept. Când căpătăm ceva în dar, știm că ael lucru ne-a venit dintr'o parte, de unde nu ne-am așteptat. Lucrurile primite în dar nu au o durabilitate așa mare, acelea ușor pot ajunge din nou în stăpânirea altora. Acelea ce sunt venite în dar, nu confirmă în măsura recerută străduința noastră. Ba nu mai gândim, că unele popoară, cari trăesc din grația altora, devin timide, devin lăncede și și acțiunea lor după ajungerea în posesiuni, uneori lipsite cu desăvârșire.

Unde este civilizațiune, acolo nu întârzie a se împământeni în șirurile locuințelor și bunăstarea materială. Prin luminarea minții ajungem a ne face stăpâni peste mai multe lucruri, cari odată ni-se păreau imposibile de a ajunge în stăpânirea noastră.

Afirmasem la un loc, că presă prin ascendentul său civilizaționar va cuceri, din timp în timp, nouă terenuri de perfecționare. Deci în jurul acestui stindard să ne grupăm cu mic cu mare, să ne grupăm cu toții în jurul acestei instituțiuni culturale de binefacere, ca prin graiul viu al ziaristicii române să participăm și noi cu interesul nostru personal la desvoltarea evenimentelor

de civilizațiune din viitor. Gazetele noastre au netăgăduita menire a ne arăta, în orice împrejurări ale vieții uneori chiar și cu risicul de a susporta osânda legii — *paiul salvator*. Cunoaștem cu toții greutatea și năcazurile materiale ale poporului nostru, cunoaștem până în amănunte însușirile lui sufletești, cunoaștem și vițiile cari s'au încuibat sau cari tind a-și face intrare în celula sufletului poporului nostru. Pe cât este de frumoasă chemarea presei, pe atât se pare, că ia este o instituțiune puțin sprijinită, mai cu seamă la poporul nostru românesc. Ne tot gândim și ne batem capul, că oare ce poate fi cauza acestei nesprajiniri a ziaristice noastre? Să fie oare prea multe ziare românești? Nu. Sunt centre și ținuturi românești unde nu apare un singur ziar românesc. Nime-nă nu ne-ar putea invinui, că nu avem ziare destule scrise în graiu popular. În literatura noastră ziaristică doar numai o lacună mare se simte; anume, că aici în Ungaria noi Românii nu avem o singură revistă medicală și o revistă pentru copii. Multe dintre jurnalele noastre săptămânale să nisesesc însă a suplini ceea ce ne lipsește.

Chiar ziarul nostru sa văzut silit a împocesua, anul trecut mai mulți abonați renitenți. Această procedură de încasare a abonamentelor nu face onoare acelor cetitori renitenți. Și este o rușine, de culoare națională ca să se lase cineva tras la bara judecării pentru câteva coroane cât face abonamentul anual al ziarului nostru. Numai inconștienții să subtrag dela îndeplinirea obligămintelor lor morale.

Faptul în sine luat învoalvă o rușine și ne pune în poziția a crede în alunecarea poporului, pe panta unei decadențe naționale. Acestea trebuie considerate ca începuturi de decadență morală. Cine nu-și îndeplinește datoria față de lucrurile mici, mărunte, cu atât mai greu își-va face datoria față de lucrurile mai mari. Rândurile acestea sunt contemplate din lincidental cetirei unei note din *«Revista Preoților»*, unde un anumit preot este tras la canonicăscă dare de seamă pentru indiferentismul său. Apostrofarea deși nu să face la loc de frunte în gazeta numită, totuși merită să rupem unele părți din cari transpiră entuziasmul geniu de ași avea preoții *«Revista»* lor: **„Ai și cetești Revista de 4 ani, fără ca să ne plătești măcar un ban“**

Apoi să vezi, noi am dat în proces pe câțiva, cari au avut tactica și prudența a ceti *«Revista preoților»* 2, 3, 4 ani, fără ca să plătească; apoi când le-am cerut banii, ne-au răspuns cu refuzarea foii, dar restanțele nu au trimis. Ei bine frate, dar ian spune, este aceasta oare element cultural? — Trist de tot! — *Noi încă ne luptăm. Nu pentru noi, ceki preoții din jurnalul acestei «Reviste», sunt toți cu calificăție superioară, dar luptăm pentru o preoțime, pentru care chiar și sufletul ni-l'am da, dacă și aceea preoțime ar face ceva pentru ea și pentru soarta ei. Și mai pre sus de toate, dați sprijin și fiți cu recunoștință cătră, cei ce lucrează, să luptă și se expun pentru voi.»*

Mâhnirea surorii noastre este îndreptățită. La ei ca și la noi. Mun-

cim, asudăm, plătim: timbru, hârtia, cerneală, chiria, luminatul, încălzitul, oleiuri, ne plătim redactorii, administrația, ne tocim literile, etc., ne torturăm psihicul, ca să ducem cu un ceas mai curând la isbândă idealurile noastre de obște și cari ar trebui să-ți sară în ajutor cu dinarul lor, pentru serviciile grele ce le facem, să îmbracă în mantaua indiferentismului, cântând doina nepăsării. Ziaristica noastră — cântărețul durerilor și bucuriilor — ar trebui să adreseze mulțimei unisono strofa poetului Goga:

„Eu din oastea mare nu-s decât solia,
Ucenic cucernic vă vestesc cuvântul,
Nu-s decât un fulger smuls din vijelia
Ce-a închis în sân-i milostiv pământul.
Rămâneți la mine voi întotdeauna
Infrățiți cu focul sângelui din vine,
Căci se stânge glasul și să frânge struna
Când în goana vieții nu-ți mai fi cu mine“.

Da! Rămâneți la mine voi în totdeauna, ar trebui să strige ziaristica noastră, căci la peptul ei cald se formează, adeseori caracterele naționale menite în mare măsură a decide progresul public. Ziaristica — acest ucenic cucernic — va vesti și în viitor cuvântul mântuitor pe care să-l intrupăm. Căci se stânge glasul și să frânge struna, când obștea cetitoare se va îndepărta în acest talisman, ce alimentează aspirațiunile poporului nostru. Astronomii pot lauda strălucirea stelelor, noi trebuie să avem credința mântuitoare în talismanul științific depus în pressă.

Ghimbașanul.

VITEJILOR NOȘTRI.

Și-acuma vă duceți cu bine, copii
În mâni cu-ale țării destine!
Voi faceți să sune pe'n tinse câmpii
Ecoul oștărețului latine;
Când țara vă cere supremul avânt,
Ce suflet de piatră rămâne?
Purtați peste-al Moesiei tragic pământ
Aquilele țării române!

Acolo, pe câmpul pe care demult
Trecut-au cohortele grele,
Cântați formidabilul luptei tumult
În aerul ars de ghiulele;
Electric să treacă în șuer de vânt
A voastre războinice arii
Făcând să tresară în vechiul mormânt,
Din somnul lor legionarii!

Ca flacări ce plăpăie scânteietor
Duceți ale noastre stindarde,
Căci astăzi în fiecă fald tricolor
E inima țării ce arde;
Vulturii de aur cu mii de scilpiri

Să treacă în splendide cete, —
Vă duceți cu fulgere vii în priviri
Și fulgere pe baionete...

Vă duceți spre zările albe de fum,
Vă duceți spre văile roșii,
E clipa când iarăș învie acum
În sângele vostru stămoși;
Vă duceți cu surle cu tropot de cai
Și'n cântec sonor de fanfare,
Voi, bravii urmași ai lui Vodă-Mihai
Și cei ai lui Mircea-cel-Mare!

La luptă, copii! Înainte, Vulturi!
Întoarceți din mersul lor anii;
La chițotul vostru din sute de guri
Adânc să tresară Balcanii,
Și văile Plevnei, și codri stropiți
Cu sânge străbun și în care
Dorm falnicii noștrii viteji pristăviți
Demult, pentru Neatârnavare!

Când țara vă cere tributul suprem,
Doar lașii mai șeadă în dubiu;
Cu spada Dreptatea s'o facem, noi vrem;
Și dincolo peste Danubiu,
Duceți Biruința și Moartea cu voi,
De-ar fi să pieriți pân' la unu,
Viteji înainte, la luptă Eroii!
Și-acuma să glăsue tunul!...

În voi cântă forțe din veacuri adânci
Și gloria ereditară;
În voi cântă codrii și lanuri și stânci
Și soarele aprig de vară;
În voi cântă Doina, imensul ei dor,
Ștejarii și apele-albastre:
E inima țării ce bate sonor
În ritmul armatelor noastre!

Mircea Dem. Rădulescu.

E I . . .

— P —

D-soarei T. P.

Se coc grânele...
— Calde's zilele...
Luni spre revărsat
Plec la secerat...

Sub privirea ta
Mi-a ncolțit un dor
Îngerăș plăpând
Fi-mi secerător...!

V. Băeșteanu.

Deale Războiului.

— România învingătoare. —

Sărbii și Grecii să unesc cu Români. — Bulgarii îmbiu pe biruitori cu pace.

România spre Sofia, orașul cel mai de frunte al Bulgarilor.

După-ce au cuprins Români pământul, ce l-au cerut dela Bulgari și pe care aceștia n'au voit să li-l dea, armata română a mers mai departe spre inima Bulgariei, către Sofia. Gândul le eră să silească pe Bulgari să se învoască la aceea, ca ținutul Silistrei în depărtare de 20 km. să fie al României pentru totdeauna. Ținutul acesta cuprinde 4 orașe mari: Balcic cu 11 mii locuitori; Dobrici 15.000; Turtucaia 12.000, dintre cari 7.000 sunt numai Români și Silistra cu 13.000 locuitorii, laolaltă 200.000.

Afară de ținutul acesta au mai cuprins Români și alte orașe vestite cum e Varna, unde a fost în timpurile vechi o mare bătăie între Maghiari și Turci, apoi Vidinul și Plevna cea vestită pentru biruința românilor din 1877, iar mai în urmă au ajuns în apropierea Sofiei.

Ori pe unde au trecut Români n'au aflat nici o împotrivire din partea bulgarilor, căci armata avea de lucru cu Sărbii. Dealtă parte Bulgarii, cari rămăseră pela vetrele lor și mai ales Turcii primieau cu brațele deschise pe Români, cari nu le făceau nici un rău, cel mult se îngrijeau de hrana și sănătatea bieților muncitori. Satele bulgare, cari erau bântuite de ciumă pe urma bunei îngrijiri a Românilor au fost scăpate de această boală primejdioasă. Așa că numai fețe vesele întâmpinau soldații români prin năcăjita țară a Bulgarilor.

Armata română s'a unit cu armata sârbă.

Ajungând Români în apropierea Sofiei s'au unit mai întâiu cu Sărbii ca așa la olaltă să năvălească asupra orașului, la caz, că Bulgarii nu vor vrea să facă pace.

Bătaia dela Ferdinandovo între Români și Bulgari.

În calea spre Sofia armata română a avut o ciocnire la orașelul Ferdinandovo, cu armata bulgară. Lupta se părea înverșunată la început, fiindcă bulgarii credeau, că înaintea lor sunt soldați sârbi. Când au aflat că praful de pușcă e românesc n'au mai făcut nici o împotrivire, ci s'au dat bătuți în mâinile Românilor. Numărul Bulgarilor, cari sau predat se urcă la 5000. Între ei sunt 80 de ofițeri și un general. Prinșonierii au fost transportați la Turtucaia și de acolo în România la București. Aceasta a fost cea dintâi bătăie între Români și Bulgari. Numărul celor căzuți nu să știe.

Ferdinand al bugarilor se roagă de pace.

După lupta dela Ferdinandovo Români au ajuns sub porțile Sofiei. Mai erau abia 20 km. până în oraș. Atunci regele bulgar a trimis mai întâi carte și apoi telegramă regelui Carol, în care se roagă de aceasta să facă pace, căci ei Bulgarii o să le dea tot ce cer Români. Regele Carol a răspuns îndată lui Ferdinand că el și guvernul lui totdeauna a căutat numai pace și dacă totuși a prins arma în mână aceasta a făcut-o din pricina că Bulgarii s'au arătat prea încăpăținați. Dealmintrelea dorește să fie între aceste 2 state vecine, cari au lipsă unul de ajutorul celualalt, pururea pace. A jăgăduit apoi că îndată va scrie regelui sârbesc și celui grec, să nu se mai bată ei să cerce a se împăca.

Condițiunile pe lângă cari vrea România pace sunt următoarele:

1) Noul hotar al României va fi din jos de Turtucaia, Dobrici și Balcic.

2) La desbaterile asupra păcii cu Sărbii și Grecii iau parte și Români.

3) Până după încheierea deplină a păcii armatele române nu ies din Bulgaria.

Vidinul sau Plevna a Românilor?

Unele foi din România au scris în zilele acestea că ar fi bine ca România să cuprindă și Vidinul sau Plevna, pentru care s'a vărsat atâta sânge românesc în 1877.

Bărbații de stat însă nu-și prea bat capul cu gândul acesta, fiindcă ținta lor nu e slăbirea Bulgarilor, ci vrea să-și ia numai ce-i al său și ce i-se cade după drept. Altmintrelea nici Vidinul nu-i un oraș străin pentru România, căci mult sânge a vărsat sârmana țară pentru nerecunoșcătorii de Bulgarii. Dacă nu să știe va numai că ceva România ori se îndestulește cu cadrulaterul.

Pentru pace și-au scris una alteia și reginele României și a Bulgariei.

Sfatul dela Niș pe pământ Sârbesc.

Glasul celor dornici de pace a fost ascultat atât de Români, cât și de Sârbi, Greci și Bulgari. De aceea au socotit, că e bine să se adune mai întâi la Niș, că acolo să hotărască, dacă vreau într'adevăr pace toate popoarele, ori doresc să se lupte mai departe. **Pacea adevărată se va face numai după aceea în România, la Sinaia sau la București. Să crede că va fi la București.**

În zilele aceste să adună deci la sfat trimișii neamurilor luptătoare. Unii au și sosit la Niș, alții acum merg. Trimisul României generalul Coandă, a luat drumul spre Ardealul nostru, spre Sărbia.

De-ocamdată nu se mai bat. Șeful statului maior al armatei române a primit poruncă să stea pe loc cu bătaia; tot așa și cel sârbesc și cel grec. — La sfat va lua parte și trimisul Muntenegrinilor.

Sărbii și grecii după câteva ciocniri mai mici cu Bulgarii au ajuns în apropierea Sofiei și s'au unit cu Români. Când s'au văzut în apropierea orașului au spus Bulgarilor să se învoiască la tot ce le va cere, altmin-

PIERRE GRANDIER.

Pariu favorabil.

Traducerea de CRIN.

Pe bulevard, într'o zi de vară. E pela opt oare seara, Iulia, o blondină de 18 ani, înaltă și frumoasă, ca o mărgăritărea, ese din atelierul de modă, unde lucrează și să prinde de brațul lui Raoul, care n'are nimic de lucru, dar are bani mulți.

Povestesc cu plăcere, dar să poate vedea, că privirea Iuliei adese-ori rătăcește pe galantarele de giuvaericele...

Deodată începe a sufla un vânt groaznic, Pălăria copilei frumoase, deși e prinsă cu un ac, totuși stă gata a să învârti pe trotuarul bulevardului...

Iulia: Vezi d-le Raoul, acele acestea nu țin...

Raoul (sincer): Intr'adevăr?

Iulia: Ah, dacă ași avea altele... Vezi d-le Raoul, dacă d-ța ai fi atât de nostim, mi-ai cumpăra două.

Raoul (cu un zimbet forțat): Dacă sta ție dorința, mititica mea!

Iulia (fericită): Da... da... Două ace... știi d-ța, jur împrejur cu briliante mici și în mijloc un mărgean mare și frumos... S'ar potrivește bine la pălăria aceea verde, ce am căpătat-o dela d-ța...

Raoul (foarte liniștit): Ah, da... foarte bine s'ar potrivește...

Puțină pauză.

După aceea:

Iulia (zimbând): Așa-e, scumpul meu, că-mi vei cumpăra acele, acelea?

Çuvintele următoare să pierd în vântul vântului. Peste două zile, earăși înaintea ușii atelierului. Raoul surprinde pe prietena lui cu două ace frumoase de pălărie, dar ea simulează numai o bucurie rece. Pe Raoul îl miră purtarea ei.

Raoul: Ei, ce e? Nu de-ștea ai voit?

Iulia: Ba... da.

Raoul (cugetându-se puțin): Mărunțișurile astea sunt foarte scumpe!

Iulia: Bah!

Raoul: Am dat pe ele două sute de franci!

Iulia (cam sceptic): Crezi? Amândouă nu fac un louis!

Raoul (râde): Nemaipomenit! Vrei, să pariem?

Iulia: Cu plăcere!

Raoul: Serios?

Iulia: Foarte serios. Eu dau o sută de sous, că acele ace nu fac mai mult de un louis...

Raoul: Ești nebună, scumpa mea?

Iulia: Ba nu!

Raoul: Ba da, fiindcă de acuma văd, că pierzi pariu!

Iulia: De aceea încunjuri lucru, fiindcă și tu ești convins, că am câștigat eu!

Raoul (râzând): Dar dacă vrei cu orice preț... Dar să-ți mai spun una: o sută de sous nu-ți destul!... Haidi să pariem pe zece franci!

Iulia (hotărâtă): Fie zece franci... Cu atât mai rău, dacăoi pierde... dar știu, că nu voi pierde!

În după amieazi zilei următoare, Iulia, ca un vârtej de vânt intră în odaia lui Raoul.

Iulia: Uite, Raoul, aici îți sunt cei zece franci ai tăi.

trelea va cuprinde și orașul și vor cere cu mult mai mult ca acum. Ei doar nu voesc să nefericească pentru totdeauna pe Bulgari, dar vreau să capete ce-i a lor. Bulgarii n'au avut încătrău, au trebuit să le făgăduiască tot ce cer. Acum să sfătuesc ca în decursul de vr'o 10 zile să nu să mai bată. Să poate, că pe sfârșitul lui Iulie să fie pace în toate țările.

România e văzută cu ochi buni de toate statele.

În urma înțelegerii bătrânului rege Carol, și a sfetnicilor lui România, a ajuns azi în fruntea popoarelor balcanice. Spre ea privesc Bulgarii de ajutorul ei se roagă Sârbii și Grecii și tot dela ea așteaptă ceva ajutor și Muntenegru. La cinstea asta mare a ajuns România așa că le-a dat pace țărilor balcanice să se bată ele între ele, până când ei nu-i face nici un rău, când însă a văzut, că-i e primejduită de către Bulgari viața, atunci și numai atunci s'a amestecat și ea în cearta lor și a cerut să-i dea și ei o parte de pământ, ca să-și întărească țara. — Firește acest pământ i-a fost făgăduit de mai înainte Românilor din partea marilor puteri, și numai încăpăținarea Bulgarilor e de vină, că n'a ajuns mai curând în mâinile Românilor. — Azi e România țara cea mai puternică în răsăritul Europei.

Unde duce fala prea mare.

Mai înainte de asta cu vre-o 4 săptămâni, după înfrângerea Turcilor de către Bulgari, când România a cerut dela Bulgari să-i dea și ei partea, ce i-se cuvine în urma hotărârii marilor puteri, atunci Ferdinand, îngâmfatul rege bulgar a scos sabia din teacă și a spus, că mai bine cuprinde și Țara românească, decât sa le dea și numai un petec de pământ bulgăresc.

Iar astăzi însuși trufașul rege se roagă pentru pace de amărâta Românie. Și aceasta pe lângă toate vătămarile, ce i lea făcut îi întinde mâna de frăție. Așa-i Românul și așa-i soarta lucrurilor din lumea asta.

Raoul: Zece franci? Ce fel de zece franci?

Iulia: Da... da... cei zece franci ai tăi. Ai câștigat pariu!

Raoul (râzând): Ha, ha! Așa-dară acum ești convinsă, scumpa mea, că acele, acelea sunt mai scumpe de un louis?

Iulia: Da, scumpul meu! Am fost la un giuvaeriu, care șade lângă noi...

Raoul: Și ce a zis omul înțelept?

Iulia: Că bucata chiar și între frați face mai mult de o sută de franci.

Raoul (rezolut): Nu țiam spus?

Iulia (naiv): Îndată i le-am și dat lui pentru șase louis, ce mi i-a plătit în bani gata.

Raoul (mirat): Cum ! ! ? ?

Iulia: Cum scumpul meu, tu câștigi zece franci, și totuși nu pari îndestulit?

Raoul: ! ! !

Iulia: Ei, îți pot spune acum, că ești un om farte interesant!

București.

Bulgarii și Maghiarii.

Bulgarii sunt înrudiți cu Maghiarii. Se trag din același ținut și poate numai religia îi deosebește. Așa zic Maghiarii. Așa au zis și în anii 1877—78, că sunt de-un sânge cu Turcii, de le-au adunat bani, bandage, munițiuni și arme, ba chiar lui Osman pașa, i a dăruit o sabie cu scumpete. De aceea nu-i mirare, că sunt așa de îngrijați concetățenii noștri față de soarta Bulgarilor. Se zice, că regele Bulgarilor a cerut ajutor dela regele nostru Francisc și acesta a mijlocit adunarea dela Niș. Fie ori cum ar fi, destul, că-i bine așa, încă i se mai pune capăt multelor cruzimi, ce le săvârșiau Bulgarii Sârbilor și chiar și Românilor, cărora le-au înveninat apele, ca să moară. Dar aceștia au prins de veste și au scăpat de primejdie.

Turcii au cuprins Adrianopolul.

Pe lângă toată opreliștea marilor puteri și a guvernului din Sofia, prin cari s'a cerut Porții retragerea trupelor turcești până la granița stabilită de reuniunea celor trimiși la Londra, se vestise că Turcii au luat în stăpânire Adrianopolul. Iată amănuntele pe cari le aduce firul telegrafic:

Constantinopol 23 Iulie. Trupe numeroase de cavalerie sub comanda colonelului Ibrahim și trupe de infanterie sub comanda lu Enverbey au ocupat în 22 Iulie dimineața Adrianopolul. Lupta care s'a dat cu garnisoana bulgară, a fost de scurtă durată. Înainte de-a se retrage Bulgarii ei au aruncat în aer magazinele de praf și câteva clădiri publice. Hadsi Adil, noul poruncitor al Adrianopolului a plecat ieri de aici la slujba lui însoțit de 300 gendarmi turci, cari stau sub comanda colonelului Foulon bey, de origine francez.

Sofia 23 Iulie. În 22 Iulie dimineața trupe turcești-au ocupat Adrianopolul. Trupele bulgare în urma ordinului primit s'au retras. Turcii au masacrat (!) populațiunea orașului, care îngrozită să refugiază din fața Turcilor.

Turcii au ocupat deasemenea și orașul *Kirkilisse*, unde au săvârșit aceleași grozăvii omorând la oameni.

Pierderile în războaiele balcanice.

400.000 de victime. — 6 miliarde cheltuite. Corespondentul lui »Corriere della Sera«, care se găsește în Macedonia și care a parcurs toate câmpurile de bătălie, face un tablou aproximativ al pierderilor în oameni și bani, al celor 2 războaie balcanice.

Primul războiu:

Bulgaria: 350.000 soldați mobilizați, 80.000 morți în războiu și de boale: un miliard și jumătate pierderi de bani.

Serbia: 250.000 soldați mobilizați, 30.000 morți în războiu și de boale: 800 milioane pierderi de bani.

Grecia: 150.000 soldați mobilizați, 10.000 morți: 350 milioane pierderi de bani.

Muntenegru: 30.000 soldați, 3000 morți, 20 milioane pierderi de bani.

Turcia: 450.000 soldați mobilizați, 100.000 morți: 2 miliarde pierduți.

Al doilea războiu:

Bulgaria: 300.000 soldați, 60 mii morți 900 milioane pierderi de bani.

Serbia: 200.000 soldați, 40 de mii morți; 500 milioane pierderi de bani.

Grecia: 120.000 soldați. 30 de mii morți: 250 milioane pierderi de bani.

Montenegro: 20.000 soldați.

La aceste cifre trebuie să adăgăm persoanele masacrate, bogățiile pierdute în urma incendiilor, victimile holerile etc.

Ajungem astfel la o cifră totală de aproape 400.000 victime și aproape 6 miliarde și jumătate de tot pierduți.

NOUȚĂȚI.

Invitare la abonament:

În ziua de azi toți oamenii sunt cuprinși de grija întâmplărilor din Balcani și așteaptă cele mai nouă știri. Noi ne-am silit să mulțămim îndeajuns pe cetitorii foaiei, cu diferite articole bune și cu știrile celea mai proaspete și mai interesante.

Cu numărul de față să împlinește o jumătate an, și deschidem nou abonament cu 1 Iulie v.

Ne rugăm deci, să nu întârzie cetitorul cu trimiterea prețului foaiei, trimițându-ne restul de până-acum precum și prețul ce se vine pe jumătatea acasta de an. Prețul abonamentului să vede în fruntea foaiei.

Îndeosebi îi rugăm pe D-ții restanțieri vechi ași achita restanțele. — Cine nu-și achită datoria foaiei va fi înproceșuat. — Să se știe.

Administrația.

— **Distincție.** »Monitorul oficial« din București în Nr. 72 din 2 Iulie publică decretul, prin care d-l *Dumitru C. Petruș*, care are biroul de operațiuni vamale în București este decorat de către Majestatea Sa Regele Carol I. cu Coroana României în grad de cavalier. D-l Dumitru C. Petruș este de origine din Veneția de jos, comitatul Făgăraș. Felicitările noastre!

— **Invitare.** Tinerimea rom. din Veneția de jos și jur, are onoarea a vă invita la Petrecerea de vară, ce o va aranja în ziua de sf. Ilie 2 August a. c. în Veneția de jos, din prilejul ținerii adunării generale a despărțământului »Șercaia«. Prețul de intrare benevol. În caz de timp favorabil petrecerea se va ține la băile sărate din Veneția de jos. Venitul curat se va pune la dispoziția despărțământului »Șercaia«, al »Asociațiunii«. De mâncări și beuturi se va îngriji Comitetul aranjator.

— **Vitejia unei femei.** Ziarul »Bukarester Tagblatt« din București scrie următoarele: Între stațiunile Bârlad și Mărășești (Moldova) s'a petrecut o scenă, care dă o strălucită dovadă, că femeile și fetele române în ce privește vitejia și patriotizmul nu stau întru nimic înapoia vitejilor soldați români. Pe linia deschisă venea de către Bârlad un lung tren militar, plin cu soldați. Deodată mașinistul observă în nemijlocita apropiere a liniei o fată de țărancă care cu strigăte desperade, atrăgea asupra-și atenția mașinistului. Mecanicul opri trenul. Oficerii din tren săriră îndată să vadă ce este. Ce era? Fata apucase cu brațele ei vânjoase pe doi bulgăroi, cari se zbăteau să se desfacă din mâinile ei. Dar fata nu-i slăbea și ofițerii puseră mâna pe cei doi bulgari, cari făcuseră un sânge mâinile fetei mușcându-o cu dinții. Iată ce se petrecuse: Fata băgase de seamă, că Bulgarii

se apropiuau tiptil cu un pachet în mână de șinele căii ferate. Ea simți că străini nu au gânduri bune și văzând trenul apropiindu-să îi înhăță de guler, împiedecându-i de-a mai depune pe șine pachetul adus. Ofițerii desfăcurea pachetul și văzură că el conținea 12 kg. și jum. de dinamită.

Trăească femeia română!!

— **Episcopul Hossu — bolnav.** Ziarele ungurești scriu, că P. S. Sa episcopul Vasile Hossu al Gherlei, s-a îmbolnăvit atât de grav în decursul turneului său prin Maramurăș, încât azi va fi transportat într'un sanatoriu.

— **Sosirea ofițerilor bulgari prizonieri în București.** Miercuri în 23 Iulie au fost aduși în București 24 ofițeri bulgari prizonieri, cari au aparținut brigăzii făcute prizonieră la Fernando. Ei au fost conduși la un otel, unde li-se rezervase camere, iar seara la 5 oare li s'a servit o masă comună, la care a asistat și un delegat al comandurii. Joi dimineața ofițerii prizonieri au fost trimiși la Târgoviște.

Tot pe Joi era să fie adus în București generalul bulgar, comandantul brigăzii, făcut prizonier tot la Fernando.

— **Iarăși pustiiri de potop.** Din Deș se anunță că în urma unei puternice rupere de nori, în comuna Csicsogombház apa a prăbușit mai multe case, a stricat drumurile și au cauzat foarte mari pagube în sămănături. În Poiana Blanchei au căzut jertfă apelor o fetiță de 7 ani, al cărei cadavru n'a putut fi încă găsit. Aceasta ar fi a 5-a victimă omenească a potopului în Solnoc Dobâca.

Din Sighetul Marmăției se anunță, că Joi a fost găsit al 9-lea cadavru al nenorociților cari și-au găsit moartea în urma groaznicului potop, care a căzut Duminecă asupra comunelor Szenes, Rona de sus și de jos. În Rona de sus lipsesc încă 5 oameni, despre cari se dă ca sigur că au căzut jertfă potopului.

— **Caz de holeră.** În comuna Mitrovița din Croația a murit de holeră aziatică un muncitor cu numele Șpirici. Muncitorul venise dela Belgradul Sârbiei, unde în timpul din urmă s'au ivit numeroase cazuri de holeră.

— **Redactor condamnat.** Milan L. Popovici redactor șef al ziarului sârbesc *Srbstvo* din Neoplanta, a fost condamnat la temniță de stat pe o lună și amendă de 100 coroane pentru un articol apărut în Decembrie anul trecut sub titlul: Prigonirea sârbilor.

— **Comoară de milioane.** O societate engleză a plecat din Londra la insula Tershelling, în marea de nord, pentru a căuta o comoară, care zace de mulți ani pe fundul mării din apropierea insulei amintite. În 1899 toamna un vapor, care avea bani de aur în valoare de 27 milioane coroane s'a primejduit cu întreg personalul său. În 1859 au izbutit să ridice de pe fundul mării o parte din comoara cufundată și anume cam trei milioane. De atunci s'au mai perfecționat mijloacele tehnice, și acum se speră, că vaporul va putea fi scos cu toată bogăția sa din apa mării.

— **Starea învățătorilor boemi.** Ziare din Austria descriu în colorii întunecate starea învățătorimii din Boemia. De prezent se găsesc 1400 dascăli fără posturi. Tinerii învățători sunt adeseori aplicați în calitate

de suplinitori, cu toate că au cvalificație deplină. Salarul unui suplinitor, care săvârșește aceeaș muncă ca și învățătorul definitiv, este șasezeci de coroane pe lună, — și nici aceste 60 de coroane nu i se plătesc regulat. În vacanțele de vară nu primește nici o plată. Învățătorul ales are salar de 80 coroane. Sunt învățătoare pentru lucrul de mână care propun 12 oare pe săptămână și au o leafă de 500 coroane pe an.

— **Spre știre.** Din partea oficiului poliției de granița reg. ung. se face cunoscut publicului trecător peste granița României, că este strict oprit trecerea graniței peste drumurile laterale, de oarece sunt espuși cu periclu vieții, pentru că sentinelele pusă de pază pe fiecare trecător are să-l dea oficiului competent spre legitimare, din contra dacă nu să supune, vine împușcat. — Trecerea în țară numai cu pașapoarte și prin liniile sau drumurile principale să poate face. Asemenea și turiștii.

— **Un român vrășmaș.** Ioan Urs din Beclean (comit. Solnoc Dobâcei) e un ficior zdrăvan, cât pune în uimire pe toți cari aud năzdrăvăniile lui. Așa odată se puse pe chef la crâjmă. Ca să-și patreacă mai bine a scos afară pe toți oameni, din crâșmă. Aceștia s'au dus după jandarmi și venind a luat pe Urs, și abia l-au putut duce în temniță. Dar uriașul nostru văzând-se singur în temniță a început să lovească cu pumnul în perete așa de tare, încât acesta a început să se prăvale. Atunci l-au legat de picioare și de mâni, ca să nu mai poată face nimica. Dar țiași gâsto, căci Urs a rupt lanțul și spărgând peretele a ieșit din temniță și s'a dus pe ici acolo.

— **Țigani milioneri.** În zilele acestea umblă o droaie de țigani prin Ardealul nostru. Ei ziceau că fac dreg căldări și spoitoare și că'n chipul acesta i-și câștiga pâinea de toate zilele. Mai în urmă s'a lăfșit vestea că nu sunt țigani, ci sunt șpioni ruși. Au fost descoperiți adecă la Arad, că umblă prea cu bani mulți, căci mă rog dela poșta din Arad au acos deodată nici mai mult nici mai puțin, în oblu 80 mii de coroane. Lucrul ăsta nu li s'a părut curat slujbașilor de aceea i-au întreat mai de aproape, ce umblă, cu ce trăesc, de unde au atâți bani. Pe urma cercetărilor au aflat că-s șpioni ruși. Au fost dați deci pe mâna judecății.

— **Unde duce furtul?** Un copil de 14 ani văzând nește cireșe frumoase în grădina unui gospodar din părțile ungurene, i-a venit pofta să guste cireșele acelea. Și într'o seară pela 9 ceasuri, haid sare în grădină. Dar bietul nevăzând unde sare a ajuns cu pieptul în vârful unui par, ce era implântat lângă o viță de porodăici. Parul i-a străbătut până în partea de dincolo a trupului și până să-i vină ajutor sârmanul a murit. Vedeți unde duce furtul cătorva poane?

— **Cât tăbac se cheltuește în lumea toată.** La an se face cam 740 milioane de kgrame de tăbac. Din acestea 10 milioane e numai nicotină sau otravă, care face cam 1500 vagoane. Socotind apoi, că prin pregătirea tutunului se pierde ceva din otrava aceasta rămâne, că 250 vagoane, adecă 2 milioane și jumătate de nicotină ajunge în piepturile fumătorilor.

— **Hornarul și cismașul.** În urma unei legi s'au numit mai în toate părțile măturători anume pentru hoarnele caselor dela sate, cari ori mătură, ori nu mătură primesc dela toată casa 10—15 cr. Plata le umblă și trebuie să le umble, căci altminterlea le-o scoate legea. Din pricina, că nu mătură cum se cade sau că nu vrea să-i lase țării, se nasc mereu la certe și se păresc într'una pela judecatorie. Lucruri de acestea se întâmplă și în comitatul Treiscaunelor, unde oamenii au mult de furcă cu hornarii. E însă de însemnat următoarea pără a unui hornar și cismaș. Lucrul s'a întâmplat așa:

Hornarul a mers la cismaș să-i măture hornul peste voia lui. S'a desculțat și hai pe horn în sus. Până și-a isprăvit hornarul lucru, cismașul i-a luat păpușii și le-a pus talpă. Când a venit hornarul și-a zis că e gata, deci să-i plătească, cismașul de colo îi aduce păpușii și zice, că și el e gata să-i plătească numai. Hornarul îi spune, că el nu i-a zis să-i pună talpă. Cismașul de colo încă zice doar nici eu nu țiam zis să-mi mătură hornul. Treaba a ajuns la judecată. Aici judecătorul auzind cum s'a petrecut lucrul a răs una bună și i-a trimes acasă.

XVI. Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1913/1914 se va începe la 1-a Septembrie v. 1913. Inscriserile se fac de Direcțiune în zilele de 2, 3 și 4 Septembrie v. 1913.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferența a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la Direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se petraceze în conferența de începere a anului școlar, în care să va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament adecă 45 de elevi.

4. Cei neinsinuați până la terminul fixat în punctul prim, precum și ceceace nu vor prezentă la însinuare atestatele curenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot escepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenle supletorii și de emendare se vor ține în 2, 3 și 4 Septembrie v. 1913. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii.

Examenle de privațiști se vor ținea în 7 Septembrie v. 1913. Aceștia au însă a se însinua în persoană la Direcțiune, cel mult până în 2 Septembrie v. 1913.

Examenle de corigență de maturitate se vor ține în zilele de 9 și 10 Septembrie v. 1913 la 7 ore dim. Examenul oral de maturitate de emendare se va ține în 13 Septembrie v. 1913 la 8 oare dimineața.

A) Didactru și taxe școlare.

§ 1. Fiecare elev primit la școala comercială superioară gr. or. română plătește la prima înscriere o taxă de înscriere de 8 coroane.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare clasă e de câte 60 K de elev.

§ 3. Fiecare elev plătește pentru fondul de pensiune al profesorilor anual câte 10 coroane.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului

școlar se plătesc anual câte 20 K taxă edilită din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni streine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări streine, plătesc taxele înșirate mai sus duple.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe și competențe în sumă întreagă.

- a) 3 K pentru certificat școlar
- b) 1 K pentru biblioteca profesorală și școlară.
- c) 1 K pentru anuarul școlii
- d) 2 K pentru societatea de lectură
- e) 6 K taxă de excursiune și alte cheltuieli școlare
- f) 4 K pentru mijloace de învățământ și mobilier.

g) 50 bani pentru locul de patinat. Dela plățirea acestor taxe nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele se plătesc direct la Eforia școlară și Direcțiunea are dreptul a primi și înscriere în școală numai pe acei elevi, cari aduc bilet de îndreptățire la înscriere dela Eforia școlară.

§ 8. Scutirea de taxe înșirate în paragraful precedent o face eforia școlară.

B) Taxele de examene.

§ 11. Examenele de primire și examenele de clasă sunt libere de taxă.

§ 12. La examenele de clasă private din câte un singur obiect, se plătește o taxă de 6 K de fiecare obiect, care revine profesorului examinator din obiectul respectiv, plus taxa de K 14-30 pentru director și certifiat școlar.

§ 13. Privatistii plătesc pentru fiecare examen de clasă toate taxele înșirate în acești paragrafi, plus taxa de examen de K 80 și taxă de certifiat de K 2-30.

§ 14. La examenele de diferență nu se plătește didactru, ci o taxă de examen de K 120 și K 2-30 pentru testimoniul de clasă.

§ 15. Absolvenții școlii au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenele de maturitate o taxă de examen de 20 K, taxă de testimoniul de o maturitate 6 K și taxă pentru caiete de maturitate 4 coroane.

La examenul de câte unul sau două obiecte, precum și la repetirea examenului întreg, se plătește taxa de 20 K și caietele.

§ 16. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înșirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuiesc achitate complet deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite se restituie petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la termenul fixat din orice cauză, pierde taxele plătite.

§ 18. Elevii de confesiuni streine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări streine, plătesc taxele de examene duple.

C) Taxele de certificate școlare.

§ 19. Libere de taxe sunt numai conduitele semestrale și certificatele școlarelor ordinari din cl. I și II com. dela finea anului.

§ 20. Oricare alte certificate sunt supuse la taxe și anume:

- a) Certificatul anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 K plus timbru 30 bani.
- b) Certificat de frecventare, de moralitate etc. costă 1 K plus timbru 30 bani.
- c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 K plus timbru 1 K
- d) Certificate speciale de altă natură costă 5 K plus timbru 1 K.

§ 21. Dacă certificatul cerut e mai vechiu ca de pe cei trei ani din urmă, taxa se plătește îndoit.

§ 22. Toți ceilalți elevi, cari doresc să fie scutiți de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembrie v. pentru semestrul I. și până cel mai târziu 28 Februarie v. pentru semestrul II., direct

la Eforia școlară, petețiunii speciale înzestrate cu atestat de paupertate, respective în caz de avere cu extras dela cartea funduară și cu testimoniul sau conduita școlară. Petețiunile înaintate după aceste termene nu se vor lua în considerare. Acei școlari cari n'au din studii cel puțin nota »bine« și moralitate »bună«, nu vor fi scutiți de didactru.

§ 23. Scutiri se pot face absolut numai dela plățirea didactrului școlar. Celelalte taxe sunt obligați să le plătească toți școlarii fără deosebire și dela plățirea acelorora nu poate fi nimenea dispensat sub nici o împrejurare.

§ 24. Didactrul și taxele școlare arătate se achită la cassa Eforiei școlare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembrie v. toate taxele laterale; fără plățirea cel puțin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactului se va plăti până cel mai târziu la 31 Dec. v.

3. A doua jumătate a didactului se va plăti până cel mai târziu la 31 Dec. v.

Acei școlari, cari nu vor achită didactrul până la terminile arătate, vor fi îndepărtate din institut și despre această îndepărtare va fi încunoștințat părintele, tutor sau îngrijitorul respectivului elev. Restanțe sau amânări de plată nu se admit.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorespunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături de numele elevului.

Chipul și uniforma proprie a școlii comerciale, fiecare elev e dator a și le procură deja la intrarea în școală, fiind obligatori pentru toți elevii. Pentru orice informațiuni mai detaliate pînă la tutorii, școlarii să se adreseze la Direcțiune.

Direcțiunea școlii comerciale sup. gr. or. române, Brașov.

Stipendii pentru fii de economi.

Prin hârtia sa din 9 Iulie c. nr. 7217, comisiunea economică a comitatului Sibiiu ne vestește, că pentru anul școlar 1913/14 acordă (dă) 6 stipendii de câte 300 cor., acelor tineri (cu deosebire fii de economi) din comitat, cari împărtașiți de învățatură până la vârsta de 14 ani au absolvat cel puțin școala populară și cari, în scopul înmulțirii cunoștințelor lor doresc să frecventeze școala economică din Mediaș. De altfel dintre tinerii cu pregătire deopotrivă vor avea întâietate aceia, cari au absolvat cu succes bun 1 sau 2 cursuri ale acestei școli, lucru pe care au să-l dovedească cu atestatul primit mai pe urmă dela școală. Stipendiații sunt datori să înainteze la comisiunea economică, cu sfârșitul lunilor Februarie și Iulie, atestatul căștigat la încheierea semestrului prim și al 2-lea. Concurenții trebuie să amintească în rugare, că cunosc această îndatorire și că i se vor supune. Stipendiul votat să transpune în 2 rate anuale la direcțiunea școlii din Mediaș, care îl va plăti în rate lunare la mână frecventantului. Dela acei stipendiați, cari în cursul anului nu vor dovedi spor, se va detrage stipendiul.

Cererile instruite cu actele de lipsă (atestat de apartinență, de moralitate, despre starea sanitară, atestatele școlare etc.), în regulă timbrate (dacă la cerere se alătură atestatul de sărăcie dat de primăria comunală, actele nu vin timbrate), scrise cu mână petentului și adresate comisiunei economice a comitatului Sibiiu, au ză se înainteze la vi-

cecomitele comitatului, cel mai târziu până 1 august n. c. Atragem luarea aminte a celor pe cari îi privește, asupra acestor stipendii.

Sibiiu, 14 Iulie n. 1913.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu».

Pant. Lucașa
prez.

Victor Tordășianu
secretar.

CĂRȚI, FOI și REVSITE.

A apărut Nr. III din lunile Mai—Iulie 1913. Anul XLIV. »Transilvania« Revista Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Director: Octavian C. Tăslăuanu. Redacția: Sibiiu (N.-Szeben), strada Șaguna Nr. 6. Cuprinsul: Ioan Georgescu: Eniliu Viciu. — Pedagogul și opera sa, Dr. Onisifor Chibu: Chestiunea manualelor în școlile noastre secundare, Dr. Virgil Cioban și Dr. Silviu Dragomir: Acte și documente, Iosif Gomboș, Romul Furdui: Școala de agricultură și meserii din Munții Apuseni. Dări de seamă: D. Dr. Albert Am-lacher: Rumes. Aus der Vergangenheit und Gegenwart einer siebenbürgisch-sächsischen Dorfgemeinde. Hermannstadt 1912.— D. Munții noștri. Țara Topilor. Despre trecutul munților Apuseni ai Transilvaniei. Date adunate din autorii, manuscrite și tradiții de Rubin Pațiu sen. Partea I. Din cele mai vechi vremuri până la 1785. — Ț. Dr. Avram Sădean, profesor: Apostolatul primilor profesori ai preparandei noastre. Însemnări: Cursuri de anafabeți Partea oficială. Ședința a VI-a a comitetului central, ținută la 7 Iunie 1913. Ședința a VII-a a comitetului central ținută la 21 Iunie 1913. Litterile fundamentale pentru »Fondul cultural Dr. I. Nichita».

A apărut Anul I. Nr. 3 din lunile Mai—Iulie »Revista Teatrală« Publicație teatrală-culturală. Organul »Societății pentru fond de teatru român« Apare de 6 ori pe an (în Ianuarie, Martie, Mai, Iulie, Septembrie și Noembrie), sub conducerea secretarului literar al societății: Dr. Horia Petrescu. Cuprinsul: La chestia teatrului dela țară. De Virgil Onișiu. — Darea de seamă asupra compozițiilor muzicale intrate în concursul Cazotti. De G. Dima. — Un turneu muzical. (1912) De Ștefan Mărcuș. — Dela Concursul pentru premii din »Fondul Dr. Ioan Mihule«: »Străina« de Bolcaș analiză de Dr. Iosif Blaga. — Agata Bărsescu, Biografie. — »Wilhelm Tell« de Schiller, în traducerea lui Ștefan O. Iosif. Raport înaintat societății, de Dr. Horia Petrescu. — »Un eveniment muzical« (»Paulus« de Mendelssohn în Brașov) de Oct. G. Simțion. — Este mișcarea noastră teatrală un lux? conferință de Dr. Horia Petrescu. — Iubileul lui Rich Wagner, de Dr. R. Strecker. — Gheorghe Dima, biografie. — Teatrul și școala, de Matzdorf. — Piese teatrale vrednice de jucat. — Greutățile începutului. — O arhivă de programe (afiș) teatrele. — »Dela »comitetele« noastre »filiale«. — Cronică. — Ilustrații: Gh. Dima, Mărcuș Crișian și Băilă. (4 fotografii). Redacția și administrația: Dr. Horia Petrescu, Brașov (Brassó), Târgul grăului 4 Membrii ordinari, pe viață și fondatori, cari și au plătit taxele primesc »Revista teatrală« gratuit. Altfel, în abonament costă 3 or. pe an, 1-50 pe 1/2 an. (4 lei România).

»Liga Deșteptarea« e numele unei foi săptămânale ce apare la București sub îngrijirea unui comitet. E întemeiată de fostul ministru Spiru C. Haret. Redacția; Str. Atelierului 5, Administrația Str. Carol Davri-lă 123 Costă 3 lei pe an.

Am primit la redacția foaiei noastre Nr. 570 anul XII din »Bursa«, eselenta, revistă săptămânală economică, financiară, comercială și industrială. Revista apare cotelumnatim românește și franțuzește pe 26 pag. Abonamentul în țară 30 lei în străinătate 40 franci. Redacția și administrația Calea Victoriei Nr. 30 în București.

Abonamentele se plătesc înainte. Reclame pe paginile copertei sunt foarte binevenite. Astfel se sprijinește societatea noastră. Numărul 50 bani.

A apărut Nr. 8 Din „Cuvântul Adevărului“ revista Mănăstirii Prislopului, u. p. Hátszeg, cu următorul cuprins: Cărțile noastre liturgice. P. Leon I. Manu. Predică la sărbătoarea s. Proroc Ilie. Predică pe Duminica a șaptea după Rusalii. Predică pe Duminica a opta după Rusalii. Predică pe Duminica a noua după Rusalii. Predică la sărbătoarea schimbării la față. Predică pe Duminica a zecea după Rusalii. Adormirea preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Predică pe Duminica a unsprezecea după Rusalii. Predică la înmormântarea unui preot bătrân. Dr. Iuliu Florian, preot militar. Cro-

nică. Poșta redacției.

A apărut nrul 11 din din escelenta foaie italiană săptămânală „La Corrispondenza Rumena“. O recomandăm cu toată căldura fiindcă este o foaie care apără numai interesele românești și ne prezintă bune mari în adevărate culori, iar nu în nuanțe preocupărilor pătimase. O recomandăm și acelor, cari ar voi să învețe italienește, fiindcă e scrisă într-o limbă adevărată populară, așa, că ori-cine o înțelege cu cea mai mare ușurință. Este o revistă, care face cunoscut fraților noștri Italiani toate suferințele ce le îndură neamul nostru românesc din Basarabia, Ungaria și Macedonia. Costă 15 lire (fanci) pe un an. Adresa e: „La Corrispondenza Rumena“ Strada Petrarca Nr. 23 in Parma (Italia). Directorul revistei e d-l

Roberto Fava. Scrie-ți d-lui Roberto Fava românește, fiindcă dânsul știe perfect românește Cere-ți număr de probă.

A apărut în editura librăriei Ioan Ciurcu Brașov „Istoria Naturală“ pentru școlile populare scrisă după cel mai nou plan de învățământ. Cu ilustrațiuni de Gheorghe Chelariu, profesor. Cartea aprobată de Inalt Ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 1022/1913 Mai 5 pe seama școlilor populare elementare cu limba de propunere română. — Prețul 76 fill. Cartea cuprinde 153 de pagini 8° mare și 144 de figuri diferite din istoria naturală.

Editor-proprietar și redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

ATENȚIE!

50,000 perechi de ghete!

4 perechi de ghete pentru C. 8.50

Mai multe fabrici de ghete insolubile, mai incredințat vânzarea totală de ghete a unui mare magazin (depou).

Din prilejul acesta vând ori și cui 2 perechi bărbătești 2 perechi femești

de ghete cu șirete din piele neagră sau brună, cu talpă din piele durabilă tare cuită, elegante, fasonul cel mai nou mărime după număr. Aceste 4 perechi de ghete la oaltă costă numai **Cor. 8.50**. Trimitere cu ramburs.

P. L. U. S. T. Schuh-Export

KRAKAU, (AUSTRIA)

Ce nu convine se schimbă, sau banii se înapoiază (Fără nici un risc.)

In atențiunea publicului!

Strămutare de local.

Subsemnatul aduc la cunoștința m. Onor. public și clientelei mele, că m'am mutat din locuința veche, din casele Peia cu

Institutul Tipografic,
cu redacția și administr. „foaiei „Olteanul“
în strada Apafi sub nr. 19.

unde să primesc totfelul de afaceri pentru administrarea foaiei și totfelul de comande de lucrări tipografice de ori și ce natură.

Rog On. public de a mă onora cu prețuitele comande și în localul nou, și ami da binevoitorul sprijin, sunt

cu distinsă stimă

CONSTANTIN POPP.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam aus der Schutzbengel-Apothek des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plumă și piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de tuse. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgarciunilor de stomac și colică. Vindecă vana de aur și curățește rinichii, dă apetit, și ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți, la dinți gânoși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întărește gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură. Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă totfelul de rane, orbali, beșcii provenite din ferbințea, unflături, negei, ursură, membre înghetate. În contra durerilor de urechi e un leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la:

THIERRY A. „Órangyal gyógszertára“ Pregrada (lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5.60 K.
La comande mai mari se dă rabat convenit.

Singură și veritabilă ALIPIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută pornirea lapteului, nu să întărește pieptul. Orbalul de piept (foc viu), folosește la orice rani vechite, rani deschise la picioare umflata, la caries, rani venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, sdroboturi, să folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spin, sticlă, alice, năsip, prav, etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racu lui, vermi, pitreziune, rosături, beșcii, orice arsături, rane ivite prin lungi zăcere a bolnavului, la buboale, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăralei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 burcane costă cor. 3.60 f. se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. în mare (eng.) la Thalmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu să află depou, să se comande deadreptul dela farmacia

THIERRY A. Órangyal-gyógszertára Pregrada (lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Linie franceză

Linie accelerată de vapoară regulat și directă

Havre-Newyork

si

KANADA

Via Basel (Schweitz) Paris.

Telegramm-adresse: TRANSAT Budapest.

Biroul: Budapesta, VII. Piața Baross nr. 15.

Telefon: József 14-97.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursiuniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite Vinuri indigene și streine.
Bere bună de Bragadara.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culant.

Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.